ZARIFA SAIDNOSIROVANING “OYBEGIM MENING” ASARIDA MUHABBAT, VAFO VA SADOQAT TALQINI

Termiz davlat pedagogika instituti Tillar fakulteti
1-bosqich talabasi ***Sabina Yo’ldosheva***
sabinayoldosheva616@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada Zarifa Saidnosirovaning “Oybegim mening” nomli xotira asarining badiiy, tarixiy va ma’naviy ahamiyati yoritiladi. Asarda taniqli o‘zbek adibi Oybekning hayoti, ijodiy faoliyati va insoniy fazilatlari uning umr yo‘ldoshi Zarifa Saidnosirova xotiralari asosida tahlil qilinadi. Shuningdek, asarda muhabbat, vafo, sadoqat, sabr-toqat, oilaviy qadriyatlar, insoniy munosabatlar va adabiy merosni asrab-avaylash kabi mavzularning ifodalanishiga alohida e’tibor qaratiladi. Maqolada Zarifa Saidnosirovaning olima, pedagog, san’atga qiziquvchi ijodkor va xotiranavis sifatidagi faoliyati hamda o‘zbek madaniyati va adabiyoti rivojiga qo‘shgan hissasi ham yoritilgan. Asarning yosh avlod tarbiyasidagi ahamiyati va kitobxonlarni ezgu insoniy fazilatlar ruhida tarbiyalashdagi o‘rni ochib beriladi.

Аннотация. В данной статье освещается художественное, историческое и духовное значение мемуарного произведения Зарифы Саидносировой «Ойбегим менинг». В произведении анализируются жизнь, творческая деятельность и человеческие качества известного узбекского писателя Ойбека на основе воспоминаний его супруги Зарифы Саидносировой. Особое внимание уделяется темам любви, верности, преданности, терпения, семейных ценностей, человеческих отношений и сохранения литературного наследия. Также рассматривается деятельность Зарифы Саидносировой как учёного, педагога и автора воспоминаний, её вклад в развитие узбекской культуры и литературы. Раскрывается воспитательное значение произведения для молодого поколения.

Abstract. This article explores the literary, historical, and spiritual significance of Zarifa Saidnosirova’s memoir “Oybegim mening”. It analyzes the life, creative activity,

and personal qualities of the famous Uzbek writer Oybek through the memories of his wife, Zarifa Saidnosirova. Special attention is given to the themes of love, loyalty, devotion, patience, family values, human relationships, and the preservation of literary heritage. The article also highlights Zarifa Saidnosirova's contributions as a scholar, educator, and memoirist to the development of Uzbek culture and literature. Furthermore, it examines the educational value of the work and its role in encouraging young generations to appreciate moral values, family traditions, and cultural heritage.

Kalit so‘zlar: Zarifa Saidnosirova, “Oybegim mening”, Oybek, xotira, muhabbat, vafo, sadoqat, oilaviy qadriyatlar, adabiy meros.

Ключевые слова: Зарифа Саидносирова, «Ойбегим менинг», Ойбек, воспоминания, любовь, верность, преданность, семейные ценности, литературное наследие.

Keywords: Zarifa Saidnosirova, “Oybegim mening”, Oybek, memoir, love, loyalty, family values, literary heritage.

Kirish

O‘zbek adabiyoti ko‘p asrlik tarixga ega bo‘lib, uning rivojlanishida o‘zining betakror ijodi, boy ma’naviy merosi va insonparvarlik g‘oyalari bilan iz qoldirgan ko‘plab ijodkorlarning xizmatlari beqiyosdir. Ana shunday ulug‘ adiblardan biri O‘zbekiston xalq yozuvchisi Oybekdir. Uning asarlarida xalq hayoti, milliy qadriyatlar, tarixiy voqealar, insoniy munosabatlar va jamiyat taraqqiyoti chuqur badiiy ifodasini topgan. Oybek nafaqat o‘zbek adabiyotining yirik namoyandasi, balki o‘zbek xalqining ma’naviy boyligini dunyoga tanitgan ijodkorlardan biri hisoblanadi.

Buyuk ijodkorlarning hayoti va faoliyatini o‘rganishda ularning badiiy asarlari bilan bir qatorda, shaxsiy hayoti, oilaviy munosabatlari va zamondoshlari xotiralari ham muhim ahamiyatga ega. Shu jihatdan Zarifa Saidnosirovaning “Oybegim mening” nomli xotira asari alohida e’tiborga loyiqdir. Mazkur asarda Oybekning hayoti, xarakteri, ijodiy faoliyati va insoniy fazilatlari uning umr yo‘ldoshi tomonidan samimiy xotiralar asosida tasvirlangan.

Asar orqali kitobxon Oybekni faqat mashhur yozuvchi sifatida emas, balki mehribon inson, oila boshlig‘i, do‘st va o‘z davrining ziyoli vakili sifatida ham tasavvur qiladi. Muallif o‘z xotiralari orqali ikki inson o‘rtasidagi mehr-muhabbat, o‘zaro hurmat, sadoqat va ma’naviy yaqinlikni ochib beradi. Ushbu maqolaning asosiy maqsadi Zarifa Saidnosirovaning “Oybegim mening” asarini mazmun-mohiyat jihatidan tahlil qilish, unda ilgari surilgan asosiy g‘oyalarni ochib berish hamda asarning adabiy, tarixiy va tarbiyaviy ahamiyatini yoritishdan iborat.

Zarifa Saidnosirova — o‘zbek ilm-fani va madaniyatining fidoyi vakili

Zarifa Saidnosirova XX asr o‘zbek madaniyati va ilm-fani rivojiga munosib hissa qo‘shgan ziyoli ayollardan biridir. U nafaqat taniqli adib Oybekning umr yo‘ldoshi, balki mustaqil ilmiy va ijodiy faoliyatga ega bo‘lgan olima, pedagog hamda san’at ixlosmandi sifatida ham e’tirof etiladi.

Zarifa Saidnosirova 1908-yilda Turkiston shahrida tug‘ilgan. Yoshligidan ilm olishga, san’atga va adabiyotga katta qiziqish bildirgan. U o‘z davri uchun katta ahamiyatga ega bo‘lgan ta’lim muassasalarida tahsil olib, kimyo fanini chuqur o‘rgangan. Keyinchalik ilmiy-pedagogik faoliyat bilan shug‘ullanib, ta’lim tizimining rivojlanishiga o‘z hissasini qo‘shgan.

Uning faoliyatida ilm-fan bilan bir qatorda tasviriy san’at ham muhim o‘rin egallagan. Zarifa Saidnosirova o‘zbek ayollari orasida san’at va ilm-fan sohalarida faoliyat olib borgan ilg‘or ziyolilardan biri sifatida tarixda qolgan. Uning hayot yo‘li o‘zbek ayolining bilimli, ma’rifatli, mustaqil fikrlaydigan va jamiyat taraqqiyotiga hissa qo‘sha oladigan shaxs bo‘lishi mumkinligini ko‘rsatadi.

Zarifa Saidnosirovaning yana bir muhim xizmati Oybekning ijodiy merosini saqlash, uning asarlarini tartibga solish va kelajak avlodlarga yetkazish yo‘lidagi faoliyatidir. “Oybegim mening” asari esa uning xotiranavislik mahoratini namoyon etuvchi qimmatli manbalardan biridir.

“Oybegim mening” asarining mazmuni va asosiy g‘oyasi

“Oybegim mening” Zarifa Saidnosirovaning shaxsiy xotiralari asosida yaratilgan bo‘lib, unda Oybekning hayoti, ijodiy faoliyati, oilaviy munosabatlari va insoniy fazilatlari

haqida hikoya qilinadi. Asarning asosiy xususiyati shundaki, unda voqealar oddiy biografik ma’lumotlar shaklida emas, balki muallifning shaxsiy kuzatuvlari, kechinmalari va xotiralari orqali bayon etiladi. Shu sababli asar kitobxonda o‘ziga xos samimiy taassurot uyg‘otadi.

Muallif Oybekning hayotidagi turli voqealarni eslar ekan, uning ijodkor sifatidagi mehnatsevarligi, bilimga intilishi, oilasiga bo‘lgan munosabati va insoniy fazilatlarini ochib beradi. Asarda adibning nafaqat ijodiy faoliyati, balki kundalik hayotdagi xarakteri va dunyoqarashi ham namoyon bo‘ladi. Asarning bosh g‘oyalaridan biri inson hayotida mehr-muhabbat, ishonch va sadoqatning naqadar muhim ekanligini ko‘rsatishdir. Muallifning xotiralari orqali chin muhabbat faqat quvonchli kunlarda emas, balki hayotning murakkab va sinovli damlarida ham insonni qo‘llab-quvvatlashda namoyon bo‘lishi anglashiladi. “Oybegim mening” asari, shuningdek, o‘zbek ziyolilarining XX asrdagi hayoti, adabiy muhit va madaniy jarayonlar haqida ham tasavvur beradi. Shu jihatdan u nafaqat xotira asari, balki ma’naviy va tarixiy ahamiyatga ega bo‘lgan adabiy manba sifatida ham qadrlidir.

Asarda muhabbat, vafo va sadoqat mavzusining yoritilishi

“Oybegim mening” asarining markaziy mavzularidan biri muhabbat va sadoqatdir. Muallif Oybek bilan birgalikda kechirgan hayotini eslar ekan, insonlar o‘rtasidagi samimiy munosabatlar, o‘zaro hurmat va bir-birini tushunishning ahamiyatini ko‘rsatadi. Asarda muhabbat faqatgina hissiy tuyg‘u sifatida emas, balki insonning kundalik hayotida namoyon bo‘ladigan mas’uliyat, g‘amxo‘rlik, sabr-toqat va fidoyilik sifatida talqin etiladi. Haqiqiy mehr-muhabbat insondan nafaqat yaxshi kunlarda birga bo‘lishni, balki qiyinchiliklarni ham birgalikda yengib o‘tishni talab qiladi.

Zarifa Saidnosirovaning xotiralari orqali Oybek va uning umr yo‘ldoshi o‘rtasidagi ma’naviy yaqinlik, bir-birining fikr va qarashlariga hurmat bilan munosabatda bo‘lish kabi fazilatlar namoyon bo‘ladi. Sadoqat tushunchasi asarda alohida ma’no kasb etadi. Zarifa Saidnosirovaning Oybek vafotidan keyin ham uning ijodiy merosini asrab-avaylash, asarlarini nashrga tayyorlash va nomini e’zozlash yo‘lidagi sa’y-harakatlari chin insoniy sadoqat namunasidir.

Demak, asarda muhabbat, vafo va sadoqat tushunchalari bir-biri bilan uzviy bog‘liq holda tasvirlanadi. Muallif o‘z xotiralari orqali kitobxonni insoniy munosabatlarni qadrlashga, yaqinlariga mehr ko‘rsatishga va hayotda sadoqatli bo‘lishga undaydi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Zarifa Saidnosirovaning “Oybegim mening” asari o‘zbek adabiyotida muhim o‘rin tutadigan xotira asarlaridan biridir. Unda Oybekning hayoti, ijodiy faoliyati va insoniy fazilatlari uning umr yo‘ldoshi xotiralari orqali samimiy va ta’sirchan tarzda yoritilgan. Asarning asosiy qimmatini muhabbat, vafo, sadoqat, sabr-toqat, o‘zaro hurmat va oilaviy qadriyatlar kabi umuminsoniy g‘oyalarning ilgari surilishida ko‘rish mumkin. Muallif o‘z xotiralari orqali haqiqiy muhabbat va sadoqat inson hayotida naqadar katta ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatadi.

Shuningdek, asar XX asr o‘zbek ziyolilari hayoti, adabiy muhiti va madaniy taraqqiyoti haqida muhim ma’lumotlar berishi bilan ham ahamiyatlidir. Zarifa Saidnosirovaning Oybek merosini asrab-avaylash yo‘lidagi xizmatlari esa uning o‘zbek adabiyoti tarixidagi o‘rnini yanada mustahkamlaydi.

Mazkur asar yosh avlodni ma’naviy barkamollik, mehr-oqibat, ilmga intilish va milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois “Oybegim mening” asarini nafaqat Oybek hayoti haqidagi xotiralar to‘plami, balki muhabbat, insoniylik va sadoqatni ulug‘lovchi ma’naviy meros sifatida ham qadrlash lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Saidnosirova, Z. *Oybegim mening*. Toshkent, 1994.
2. Oybek. *Navoiy*. Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi Adabiyot va san’at nashriyoti.
3. Oybek. *Qutlug‘ qon*. Toshkent.
4. Oybek. *Bolalik*. Toshkent.
5. Karimov, N. *XX asr o‘zbek adabiyoti tarixi*. Toshkent.
6. O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi. “Oybek” maqolasi. Toshkent.
7. O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi. “Zarifa Saidnosirova” maqolasi. Toshkent.